

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Główny Konserwator Przyrody
Mikołaj Dorożala

DOP-OZP.055.13.2024.KW
3448334.13596527.10957476
Warszawa, 25-10-2024

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo, znak: KRIR/JM/1104/2024 z dnia 18 października 2024 r. w sprawie prośby o podjęcie działań mających na celu obniżenie statusu ochrony wilka w Polsce, co pozwoliłoby na wprowadzenie bardziej skutecznej kontroli nad jego populacją oraz ochronę ludzi i zwierząt gospodarskich przed rosnącym zagrożeniem, przekazuję następujące informacje.

Wilk został wymieniony w załączniku II Konwencji z dnia 19 września 1979 r. o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (tzw. Konwencji Berneńskiej), jako gatunek zwierzęcia ściśle chronionego. Polska podczas ratyfikacji Konwencji Berneńskiej zgłosiła w trybie art. 22 tej konwencji zastrzeżenie co do przedmiotowego gatunku, zgodnie z którym może on zostać objęty w Polsce statusem ochrony innym niż przewidziany w konwencji. Zatem w świetle Konwencji wilk może zostać objęty w Polsce ochroną gatunkową częściową.

Analizując kwestię ochrony wilka w dyrektywie 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej) należy stwierdzić, że wilk został wymieniony w załącznikach:

- II - jako gatunek zwierzęcia będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, którego ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony;
- IV - jako gatunek zwierzęcia będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, które wymaga ścisłej ochrony.

Polska populacja wilka wraz z kilkoma innymi (m.in. estońską, bułgarską, łotewską, litewską i słowacką) zostały wyłączone z załącznika IV i umieszczone w załączniku V, w którym wymienione zostały gatunki zwierząt i roślin będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty, których pozyskanie ze stanu dzikiego i eksploatacja może podlegać działaniom w zakresie zarządzania. Dla tych populacji nie jest więc wymagane ustanowienie ochrony ścisłej.

Z powyższego wynika, że teoretycznie wilk może być w Polsce objęty częściową ochroną gatunkową. Należy jednak pamiętać, że wilk w myśl Dyrektywy Siedliskowej jest gatunkiem o znaczeniu priorytetowym, w odniesieniu do ochrony którego Unia Europejska ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się w obrębie terytorium Państw Członkowskich.

Wydawać by się mogło, że konsekwencją obniżenia reżimu ochrony wilka byłoby zwiększenie liczby wydawanych decyzji, gdyż do gatunków objętych ochroną częściową istnieje możliwość zastosowania dodatkowej przesłanki indywidualnej – tj. słusznego interesu strony. Należy jednak mieć na uwadze fakt, iż odstępowanie od zakazów w stosunku

Telefon: (+48) 22 369 29 00
info@klimat.gov.pl
www.gov.pl/klimat

ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Działamy zgodnie z EMAS - zarządzając instytucją, dbamy o środowisko

P. J. Marcinowski

wpisany do rej. IV

NR 2230 PODPIS WPŁYNĘŁO

2024-10-31

Krajowa Rada Izb Rolniczych

ne

konj

Shay

N

do zwierząt objętych ochroną gatunkową częściową wydawane są przez właściwych miejscowo regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. W związku z powyższym trudno w tym przypadku byłoby utrzymać jednolite podejście odnośnie zarządzania populacją wilka w Polsce. Ze względu na ogromne wymagania przestrzenne dużych drapieżników, powierzchnie nawet największych lasów w Polsce są zbyt małe, by stanowić ostoje niezależnej, żywotnej, zróżnicowanej genetycznie populacji wilka. Dlatego populacje dużych drapieżników jak wilk są w Polsce zbiorem niewielkich lokalnych populacji (tzw. subpopulacji) zasiedlających poszczególne kompleksy leśne, połączonych w całość poprzez korytarze ekologiczne.

Przetrwanie takich gatunków zależy od sprawnej wymiany osobników (i genów) pomiędzy poszczególnymi subpopulacjami. Należy więc zauważyć, że nieskoordynowane działania na tak małych obszarach jak województwa wiązałyby się ze sporym ryzykiem dla osiągnięcia celu ochrony tego gatunku. Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, aby uniknąć negatywnego wpływu na stan populacji wilka (wymóg Dyrektywy Siedliskowej) przed wydaniem decyzji każdorazowo musieliby analizować sytuację na terenie innych województw, co wydłużałoby i komplikowałoby procedurę.

Przy rozważaniach dotyczących zmiany reżimu ochronnego wilka należy brać pod uwagę również odbiór społeczny. Nastawienie społeczne do wilka jest niejednoznaczne. Z jednej strony mieszkańcy małych miejscowości postulują o redukcję jego liczebności ze względu na strach przed nim oraz powodowanie szkód. Negatywne emocje są dodatkowo podsycane na portalach społecznościowych oraz w mediach. Z drugiej strony organizacje społeczne i naukowcy dostrzegając ważną rolę wilka, jako szczytowego drapieżnika regulującego ekosystem, kwestionują zasadność eliminacji wilków.

Należy również zauważyć, że wbrew powszechnemu przekonaniu, tam gdzie poluje się na wilki, poziom szkód w inwentarzu nie spada, a może nawet wzrastać. Ogromna większość wilków żyje w grupach rodzinnych, odstrzały powodują zaburzenia struktury socjalnej grupy rodzinnej, która opiera się na bliskim pokrewieństwie osobników (grupa składa się najczęściej z pary rodzicielskiej i jej potomstwa), warunkującej współpracę w grupie i dzielenie się pokarmem. Powstałe w wyniku odstrzału niewielkie, niedoświadczone grupy lub młode, osierocone wilki pozbawione wsparcia rodziców nie mają jeszcze umiejętności polowania na największą i trudną zdobycz (jelenie, łosie i dziki), dlatego chętniej polują na mniejsze ofiary, np. sarny. Łatwiejszą zdobyczą są dla nich też zwierzęta gospodarskie, co może powodować wzrost szkód w inwentarzu. Dla przykładu w Estonii, w latach 2007-2010 wraz ze wzrostem liczby odstrzelonych wilków (od 27% do 55% jesiennego stanu liczebnej populacji), wzrosła liczba zabitych zwierząt gospodarskich (od 148 do 565 zwierząt). Podobne wnioski wynikają z doświadczeń Łotwy, gdzie wykorzystanie skutecznych środków zapobiegawczych jest niskie, a odstrzał wilków jest głównym sposobem na radzenie sobie ze szkodami w zwierzętach gospodarczych. W ciągu ostatnich dwóch dekad wzrosła tam liczba przypadków szkód gospodarczych powodowanych przez wilki. Większość ataków ma miejsce latem i jesienią podczas sezonu polowań na wilki. Jak dotąd nie stwierdzono tam żadnego efektu redukcji szkód w wyniku prowadzonego odstrzału, natomiast spodziewa się, że szkody będą rosły wraz ze zwiększeniem odstrzału.

Należy wskazać, że najlepszym sposobem na zapobieganie stratom w zwierzętach gospodarczych jest stosowanie różnorodnych metod ochrony inwentarza. Jak wskazują badania naukowe, w całym zasięgu występowania wilka dochodzi do ataków na zwierzęta gospodarskie, a poziom szkód nie zależy od tego czy wilki są w danym kraju gatunkiem łownym czy chronionym, lecz od stopnia zabezpieczenia stad przez hodowców.

Jednocześnie odnosząc się do opinii o stwarzaniu zagrożenia przez wilki dla bezpieczeństwa ludzi, należy wskazać, że w oparciu o dotychczas opublikowane wyniki badań naukowych w całym zasięgu występowania wilka, dzikie wilki nie stanowią znaczącego zagrożenia dla

ludzi. Przegląd wyników badań z całego świata wskazuje, że wśród wszystkich dużych ssaków drapieżnych wilki należą do najmniej niebezpiecznych. Warto dodać, że według posiadanych danych w latach 2002-2020 w całej Europie nie było ani jednej ofiary śmiertelnej ataków wilków. Biorąc pod uwagę, że w Europie bytuje około 15 000 wilków, które dzielą przestrzeń z setkami milionów ludzi, oczywiste jest, że ryzyko związane z atakiem wilków jest znikome.

Reasumując pragnę przypomnieć, że w Polsce wilk podlega ochronie ścisłej na terenie całego kraju od 1998 r. (aktualnie na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt). Wszelkie głosy i wystąpienia wpływające do resortu środowiska dotyczące obniżenia statusu ochrony wilka są gromadzone i szczegółowo analizowane, jednak obecnie nie prowadzi się prac mających na celu zmianę statusu jego ochrony.

Z wyrazami szacunku

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/